

DOLOG

I D Ő _____

STERK BARBARA

DOLOG IDŐ

A HATÉKONYSÁG MÉDIA ARCHEOLÓGIÁJA

STERK BARBARA

DOKTORI ÉRTEKEZÉS

TÉMAVEZETŐ: DR. HABIL TASNÁDI JÓZSEF DLA

EGYETEMI TANÁR

MOHOLY-NAGY MŰVÉSZETI EGYETEM DOKTORI ISKOLA

MULTIMÉDIA-MŰVÉSZET SZAK

BUDAPEST

2021.

OBJECT_TIME

MEDIA ARCHAEOLOGY OF EFFICIENCY

» **Tézisek**

Írásomban és mesterművemben egyaránt arra teszek kísérletet, hogy bemutassam, média művészeti kutatás segítségével hogyan lehet problematizálni egy adott korban megmutatkozó techno-szociális jelenséget. Vizsgálatom konkrét tárgya az emberi hatékonyság képzetének alakulása. Legfőbb módszertanom a média archeológia. Mesterművem tárgyai párhuzamos technikai és időbeli síkokat szerepeltetnek, mely hatására új lehetőségterek nyílnak meg a hatékonyság képzetének szomatikus értelmezése felé.

» **1.** *A késő modern kor munkaeszközeinek jelentős része médiummá vált.* Az eszközök munka közben mérnek, rögzítik, feldolgozzák és interfészen keresztül közvetítik az ember hatékonyságának szenzorokkal mérhető spektrumát.

» **2.** A hálózatokra kötött tárgyak saját maguk működéséről kommunikálnak valós időben. Ugyanezt teszi az ember, mikor saját működését méri és kommunikálja. *Az ember a dolgok és saját maga hálózatossá vál.*

» **3.** *A médium hajlamainak* nevezem azokat a szerkezeti, anyagi, működési adottságait, melyek szocio-kulturális beágyazódottságuktól függetlenül is léteznek. Ezek az ontológiai jellegzetességek aztán nem szükségszerűen, de valószínűsíthetően megjelennek alternatív használatukban, jövőbeli fejlesztésekben és művészeti alkalmazásokban.

» **4.** Ahogy az embernek és a térnek van emlékezete, úgy a használatnak is van. Egy-egy tárgy körül megjelenhet a használatának személyes története, múltbéli környezete, ezt hívom *használat-technikai aurának*. Két különböző kor használat-technikai aurájának párhuzamos vizsgálata lehetővé teszi, hogy megmutatkozzon lényegük és erről elsősorban nem verbalizált, hanem másfajta testészleleti benyomást kapjunk.

» **5.** Minden olyan tevékenységgel járó hasznosság érzetet, melyet a mai kor a munka képére gyúr, szerzett hatékonyságnak nevezem. Ahogy a munka menete sokszor játékosítva van, úgy veszik fel a munkán kívüli tevékenységek a munka logikáját. A *szerzett hatékonyság* olyan életterületeken üti fel a fejét, melyek egyébként természetükből fakadóan kerüli a feldolgozottságot, a számszerűsítést. Éppen azokat a cselekvéseket éri el tehát a hatékonyság éthosza, melyek azért léteznek, hogy az egyén bele tudjon ereszkedni a kontemplatív létállapotba.

» **6.** A dolgok hálóztatossága eredményeképpen a fizikai számítástechnikával mérhető értékek spektrumának egy része kiemelődik a felesleges mezőből és áttevődik a hasznos tartományba. A felesleges egy részét tehát gyarmatosítja a fogyasztói társadalom. A másik típusú felesleg annyira felesleges, hogy nem is méri. *Megszületik tehát egy újfajta feleslegesség.*

» **7.** Ahogy számos gondolkodó rámutatott, a látás érzékszervi dominanciája az elmúlt századok optikai találmányaival még inkább hangsúlyossá vált. Ezzel egy időben a tapintás, a hallás és testtapasztalat szerepe csökkent. Az adatvezérelt korban az emberi érzékszervek használatának aránya tovább módosul, a kijelző-kultúra tartalmának befogadása szintén inkább a látás birtokló, tárgyi-asító jellegét hasznosítja. *A médiaművészet egyik lehetősége, hogy multiszenzoriális élményeket is tervezzen, ezáltal járuljon hozzá, hogy az ember odataláljon a test összérzékszervi használatához.*

» **8.** Technológia használathoz köthető fogalmakat, társadalmi konstrukciókat *érdemes megvizsgálni média archeológiai módszerekkel*, hogy olyan további problémateretek nyíljanak a fogalom értelmezéséhez, kontextualizálásához, melyek más eszközökkel kevésbé mutatnák meg magukat.

» **9.** *A média archeológia hasznos pedagógiai módszertana lehet* a művészeti egyetemek tervező szakos diákjai számára abban, hogy leendő saját programjukra tágabb perspektívából lássanak rá.